

DEMAGÒGIA HUMANITÀRIA

L'esgarriós drama humà provocat pel cicló a Myanmar i els obstacles que les autoritats del país imposen a l'ajuda humanitària han multiplicat les crides a una intervenció militar humanitària, un instrument cínic i perillós.

L'obligació moral de no respectar el principi de sobirania, que governa les relacions internacionals des del Tractat de Westphalia de 1648, quan un estat no socorre a la seva pròpia població va agafar volada als anys 70. L'anomenat Dret d'intervenció humanitària es va desenvolupar com una iniciativa civil en plena Guerra Freda. Un dels seus impulsors va ser Bernard Kouchner, que va fundar Metges Sense Fronteres (MSF) al 1971 per, precisament, fer ajut humanitari literalment sense fronteres, sense sobirania. MSF va marcar el naixement d'una nova generació de ONG independents, centrades en la víctima, disposades a distribuir arròs i aigua a les poblacions afectades per guerres o terratrèmols amb o sense l'autorització dels seus líders.

Excepte en contades excepcions que confirmen la regla, el Dret d'intervenció humanitària, il·lús producte del Maig de 68, mai no va realment posar-se en pràctica. Les mateixes ONG que públicament qüestionen la sobirania de l'estat, mai no han tingut el valor de violar-la en nom de l'imperatiu humanitari que les obliga a socórrer a l'ésser humà. Ben al contrari, en una actitud força hipòcrita, moltes ONG critiquen dia i nit als governs per no facilitar l'ajuda ni donar-los visats, una estratègia que, de fet, reforça la sobirania que asseguren combatre.

La desorientació geoestratègica de la fi de la Guerra Freda va obrir un nou capítol de l'història del Dret d'intervenció humanitària. Ja que les ONG no eren capaces de qüestionar la sobirania estatal, ho farien els exèrcits. Així va néixer l'idea de les intervencions militars humanitàries, un concepte tan ingenu com l'anterior i, de nou, impulsat per Kouchner. L'escenari va evolucionar de forma vertiginosa. L'any 1992 les forces de la UNITAF, comandades pels EUA, van envair Somàlia per protegir a les ONG. L'any 1999, l'OTAN va envair Kosovo en una operació qualificada ja com guerra humanitària: els soldats van organitzar camps de refugiats a Macedònia i després van convidar a les ONG a treballar-hi. Si a principis dels 90 els exèrcits recolzaven les activitats humanitàries de les ONG, a finals de la dècada les ONG recolzaven les activitats humanitàries dels exèrcits. Però els resultats d'aquesta estratègia han estat igual de decebedors i molt més perillosos que els de l'intervencionisme civil de les ONG.

L'acció humanitària no es humanitària perquè estigui reservada als éssers humans, és humanitària pels principis que la motiven, per sobre de tot la protecció de la vida *per se*, més enllà de consideracions socials, religioses o polítiques. La militarització de l'ajuda humanitària destrossa els principis humanitaris més elementals d'independència i neutralitat. Tota intervenció militar es, per definició, una intervenció política. Les decisions dels exèrcits estan supeditades a l'interès nacional dels seus governs, i la possible salvació de vides es conseqüència de la defensa d'aquest interès, no el seu objectiu. La intervenció militar humanitària posa en perill el sistema de protecció dels civils i la vida dels cooperants que, al treballar al costat d'un exèrcit, passen a ser considerats objectiu militar legítim pel bàndol contrari. Un exemple de la perversió de l'ideal solidari per la intervenció militar humanitària és el famós llançament combinat de bombes i menjar sobre Afganistan durant el bombardeig de la coalició internacional contra els Talibans. Tots, absolutament tots, els governs del món, es neguen a acceptar que exèrcits estrangers envaeixin el seu país, sigui pel motiu que sigui.

Els birmans necessiten ajuda urgent i desesperadament. Les ONG no tenen ni la capacitat ni el valor d'entrar sense autorització en un país per socórrer a la població abandonada pels seus governants i s'estimen més quedar-se a les fronteres criticant a tothom. La intervenció militar humanitària és una opció de conseqüències imprevisibles per l'estabilitat i la gent del país envaït, i que els poders occidentals només utilitzen com a cortina de fum quan hi ha interessos vitals en joc. Tots sabem que vam envair Iraq per motius humanitaris, "per salvar als iraquians i a la resta del planeta d'un maníac perillós que amenaçava la seguretat mundial amb armes de destrucció

massiva". El petroli, és clar, no hi tenia res a veure. I, per això, no envaiem *humanitàriament* Myanmar, perquè els birmans no son interessos vitals i no hi ha petroli.

Llavors, què ens queda? Dons ens queda deixar-nos de demagogia humanitària, seguir amb la pressió diplomàtica i civil sobre el règim birmà i acceptar la realitat. I la realitat és que els ciutadans de tot el món estem en mans de les decisions i indecisions dels nostres governs, en mans de les capacitats i incapacitats dels nostres polítics.

Avui, més d'un milió de birmans víctimes del cicló Nargis paguen les conseqüències de la manca de preparació i l'incompetència dels dictadors que els governen. Ahir, desenes de milers de nord-americans víctimes del huracà Katrina van pagar les conseqüències de la manca de preparació i l'incompetència dels demòcrates que els governen.

Jordi Raich.

Escriptor.

www.jordi-raich.com

May 08